

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 14. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 197/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 320. panta pirmās daļas vārdus „atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz diviem gadiem” (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101. un 106. pantam;

1.2. apturēt Augstākās tiesas (datums) lēmuma lietā (numurs) izpildi.

2. Krimināllikuma 320. panta pirmā daļa noteic: „Par kukuļa, tas ir, materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu, pieprasīšanu, izspiešanu vai pieņemšanu, ko izdarījusi valsts amatpersona pati vai ar starpnieku par kādu jau izdarītu likumīgu vai nelikumīgu darbību vai pieļautu bezdarbību, izmantojot savu dienesta stāvokli, neatkarīgi no tā, vai pieprasītais, izspiestais, pieņemtais vai piedāvātais kukulis domāts šai valsts amatpersonai vai jebkurai citai personai, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz

noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz diviem gadiem.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Rīgas apgabaltiesas (datums) spriedumu, piemērojot citstarp apstrīdēto normu, Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar naudas sodu, atņemot tiesības divus gadus ieņemt amatus valsts un pašvaldības institūcijās.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētajā normā paredzētais sods aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 101. un 106. pantā noteiktās pamattiesības, jo liedz brīvi izvēlēties nodarbošanos valsts un pašvaldību institūcijās.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir

izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo ir pārsūdzējis pirmās instances tiesas spriedumu, ar kuru viņš atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un sodīts.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no Augstākās tiesas (datums) lēmuma lietā (numurs) pieņemšanas dienas. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 2. oktobrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums brīvi izvēlēties nodarbošanos valsts un pašvaldību institūcijās neatbilst Satversmes 101. un 106. pantam.

Lai izvērtētu, vai apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums atbilst Satversmes 101. un 106. pantam, Satversmes tiesa noskaidro, vai ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs ar leģitīmo mērķi. Ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi, ja: 1) likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, indivīda tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) labums, ko no šāda ierobežojuma iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 22. un 25. punktu un 2019. gada 23. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-08-01 15. un 16. punktu*).

Attiecībā uz kriminālsodiem Satversmes tiesa atzinusi, ka ikvienam ar kriminālsodu noteiktam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīmi mērķi: demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzība. Turklāt jāņem vērā, ka likumdevējam sodu politikas jomā ir plaša rīcības brīvība. Satversmes tiesas kompetencē ir pārbaudīt to, vai likumdevējs nav acīmredzami pārkāpis tam Satversmē noteiktās rīcības brīvības robežas. Arī soda veidu izvēle ir sodu politikas jautājums (*sal. sk. Satversmes tiesas 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 15.–16. punktu*).

Pieteikumā ir aprakstīti konkrētās situācijas faktiskie apstākļi, pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par tiesas nolēmumiem konkrētajā lietā, kā arī plaši citētas Satversmes tiesas judikatūrā izteiktās atziņas. Pieteikumā norādīts, ka tiesa nepareizi piemērojusi apstrīdēto normu, jo atņēmusi Pieteikuma iesniedzējam tiesības divus gadus ieņemt jebkuru amatu valsts un pašvaldības institūcijās. Apstrīdētā norma esot piemērojama tādējādi, ka personai kā papildsods var tikt noteikts aizliegums ieņemt vienīgi konkrētu amatu, nevis jebkuru amatu valsts un pašvaldības institūcijās. Tomēr šādi apsvērumi nav uzskatāmi par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesu nolēmumos veikto tiesību normu piemērošanu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-25-01 14.3. punktu*). Pieteikumā nav juridiski pamatots, kāpēc apstrīdētajā normā ietvertajam ierobežojumam – tiesību atņemšanai ieņemt noteiktus amatus – nav leģitīms mērķis nodrošināt demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzību. Turklāt pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums arī tam, ka, pieņemot apstrīdēto normu, likumdevējs būtu pārkāpis savu rīcības brīvību sodu politikas veidošanā un ka pamattiesību ierobežojums nav samērīgs ar tā leģitīmo mērķi.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

8. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 197/2020).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš